

Ger van Dam en Martin Ettema proberen met Lopec Loppersum duurzaam te maken.

>> trische deelauto allemaal precies wordt ingevuld, daar is Lopec nog niet uit. „Gaan we met abonnementen werken, of vragen we een vergoeding per kilometer? Of per afstand? Wat is redelijk? Hoe lang kun je hem maximaal gebruiken? Je mag er niet mee op vakantie gaan, maar je moet er wel mee naar familie in de stad kunnen rijden en daar vier uur kunnen blijven.”

Het plan van Lopec is niet het enige in zijn soort. In 't Zandt rijden vanaf volgende week al twee elektrische deelauto's.

De deeleconomie is echt iets van deze tijd, zegt Van Dam. „We hebben het steeds over draagvlak voor de energietransitie. Draagvlak creëer je onder meer door succes. Het zal uiteindelijk de combinatie van die twee factoren zijn die ervoor zorgt dat de energietransitie op gang komt.”

HOOP EN PERSPECTIEF

Topjongeren. Zo heet het initiatief dat ervoor gaat zorgen dat er op 7 juni duizend jongeren uit het aardbevingengebied bij elkaar komen om te praten over de toekomst van Groningen. Het evenement wordt georganiseerd door Marian van Voorn, Wini Weidenaar en Inge Zwerwer.

De Stichting Groninger Dorpen schreef vorig jaar onder jongeren een prijsvraag uit voor de beste toekomstplannen. „Daar kwamen heel bijzondere dingen uit”, zegt Marian van Voorn. „Zoals een telefoon aan een blindgeleidstok die de slechtziende via een app het huis uit loodt tijdens een aardbeving. Of ovalen huizen die meebewegen met de trillingen. Wij, volwassenen, denken vaak in beperkingen, aan hoeveel iets kost, jongeren denken sneller aan wat wél kan.”

En dat is nodig, zegt ze. „Er is, naast versterking, behoefte aan hoop en perspectief. Als ik het één groep gun, dan is het de jongeren in dit gebied. Er is straks geld. We kunnen hier de meest moderne regio van Europa maken. We kunnen toffe dingen doen op het gebied van duurzaamheid, noemenswaardig, technische ontwikkelingen creëren die het mogelijk maken om zorg te krijgen ook al is het ziekenhuis ver weg. En bij zo'n nieuwe blik op een veranderende wereld heb je de Groningers echt nodig. Want zij zijn de beslissers van 2040.”

De jongerentop zal leiden tot een Top 10 van de mooiste plannen. „Het zou super zijn als je geld beschikbaar zou komen om een aantal plannen ook echt uit te voeren.”

Ze kijkt soms met enige jaloezie naar Friesland, waar ze zo trots zijn op hun provincie. „Daar hebben ze een gezamenlijke geschiedenis. Nou, laten we dan van deze bevingellende een gedeelte verleden maken, van waaruit we hoopvol kijken naar de toekomst.”

“WIJ, DENKEN VAAK IN BEPERKINGEN, JONGEREN DENKEN SNELLER AAN WAT WÉL KAN

‘WE GAAN HET GELD NIET VERJUBELEN’

Samen met Maarten van Poelgeest is PvdA-bestuurder Frank de Vries medeopsteller van het Nationaal Programma Groningen (NPG). Zes vragen over ruim een miljard euro.

Frank de Vries

Gooit het Rijk een zak met geld over de schutting waarmee Groningen naar eigen inzicht leuke dingen voor de mensen mag doen?

„Ze gooien het niet over de schutting. De bedoeling is dat er betekenisvolle dingen mee gebeuren. De gemeenschap moet er iets aan hebben. We gaan het geld niet verbijelen. Het wordt ook niet van bovenaf op het aardbevingengebied gedropt. Het is een programma van het Rijk, de provincie én gemeenten. De doelstellingen zijn geformuleerd door de landelijke en regionale politiek. De voorwaarden hebben we met elkaar opgesteld. De gedachte erachter is wel dat de projecten zich voordoen op lokaal niveau. Daarom ontvangen de gemeenten nu een deel van de middelen. Gemeenten moeten wel eerst aangeven wat ze doen en aantoonen dat de plannen zijn gemaakt samen met de bewoners.”

Cofinanciering is een van de voorwaarden.

„Ja, geld van het NPG is startkapitaal. Het is geld om geld aan te trekken. Als het om economische, commerciële zaken gaat, dan moet de helft worden gecofinancierd. Voor gemeenten is de regeling veel ruimer. Gemeenten moeten zich niet blindstaren op cofinanciering. De eis van cofinanciering geldt voor gemeenten niet. Bedrijven kun je ook niet zomaar geld geven, anders wordt het al snel opgevat als staatssteun; daar zijn strikte regels voor.”

Maar waar haalt de aardbevingen regio nu ineens 750 miljoen vandaan om al dat moois mee te cofinancieren?

„Het is andersom. Sommige initiatieven hebben een zetje nodig. Het is aanjaaggeld, startgeld, geld waarmee je het laatste stukje financiering regelt. Het NPG beoogt een vliegwieleffect.”

In de pot zit ook 15 miljoen euro

per bevingsgemeente.
„Er is niet afgesproken hoe het geld verdeeld moet worden over het lokale en het thematische deel. Maar we willen nu wel beginnen. Gemeenten kunnen daarom voor 1 mei een voorstel indienen voor projecten met een totaal maximumbedrag van 15 miljoen euro. Je wilt niet dat gemeenten elkaar concurreren, vandaar deze verdeelsleutel. Het geld moet uiteindelijk eerlijk en naar rato van de ernst van de aardbevingproblematiek worden verdeeld.”

Stel: ik heb in mijn dorp een leuk idee voor bijvoorbeeld een speeltuin, kan ik dan aankloppen voor die pot met geld?

„Jazeker. Burgers en bedrijven kunnen met kleine initiatieven tot 10.000 euro rechtstreeks aankloppen bij het NPG. Deze regeling bestond ook al in de tijd van de Nationaal Coördinator en deze hebben wij voortgezet.”

Hoe kan het geld zo worden besteed, dat het gebied er blijvend beter van wordt?

„Honderd procent garantie kunnen we daarvoor natuurlijk niet geven. Dingen kunnen altijd mislukken. Het is wel de bedoeling dat iedereen die bij ons aanklopt moet aantonen wat de meerwaarde van zijn of haar project is voor het bevingengebied. Het moet in elk geval de leefbaarheid vergroten. Wie er geen goed verhaal bij heeft, krijgt geen geld. De investeringen moeten bij voorkeur ook een bijdrage leveren aan behoud van of toename van werkgelegenheid. De indieners van projecten moeten er verder rekening mee houden dat deze worden geëvalueerd. Het NPG probeert zo scherp mogelijk te zijn. Als het nodig is, grijpt het in.”

LANGZAME WEGEN

Tobias Wijnstra (rechts) en Marian van Voorn van Topjongeren.

Tobias Wijnstra heeft zo zijn gedachten over wat er met het geld moet gebeuren. Die zal hij in juni graag delen tijdens de Jongerentop.

Tobias Wijnstra (12) deed vorig jaar mee aan de verkiezingen voor Kinderburgemeester. Hij eindigde bij de laatste vijf. Hij vindt het jammer, maar niet erg. Hij denkt nog steeds na over een betere wereld. Een waarin kinderen meer bewegen, volwassenen minder hard rijden en het afval daar terecht komt waar het hoort: in de prullenbak.

1. Meer kindervreugd

„Het zou mooi zijn als er een potje zou zijn waar kinderen die weinig geld hebben leuke dingen van kunnen doen. Sport bijvoorbeeld, of muziekles, zouden plekken moeten komen met speelobjecten voor de kleintjes, maar ook een soort stoere fitnessachtige dingen voor de jongeren. Toestellen die echt energie kosten. Hoewel, het is best een uitdaging om uit een wipketje te klimmen als je wat groter wordt.”

2. Meer prullenbakken

„Je ziet op veel fietspaden om de 3 centimeter van die witte plekjes kawaug. Er zouden prullenbakken op straat moeten komen die zo mooi en opvallend zijn gemaakt dat niemand ze meer over het hoofd ziet.”

3. Meer langzame wegen

„Ik woon aan een drukke weg langs het Eemskanaal. Er zouden wegen moeten komen die niet van asfalt zijn gemaakt maar van een ander, wat zachter materiaal, wegen waar niemand hard kan rijden. Beter voor het milieu.”

Later wil Tobias geen burgemeester worden. Wel dokter. Ook mooi.

MOOI. LEUK. AARDIG. GOED.

Jan Oosterhaven

Jouke van Dijk

‘Mooi. Leuk. Aardig.” Dat is de onderkoelde reactie van Jan Oosterhaven op de 1,15 miljard euro overheids-geld dat gedurende tien jaar beschikbaar is gesteld voor het Nationaal Programma Groningen. Om het anders te zeggen: de emeritus hoogleraar economie is er niet van onder de indruk.

Het probleem van de NAM en het ministerie van Economische Zaken is dat ze volgens hem bang zijn 'om Groningers een cent te veel te geven'. „Ze moeten de aardbevingengebieden ruimhartig vergoeden. Dat er dan ook wat mensen tussen zitten die ten onrechte een vergoeding krijgen, is dan maar zo.”

De 1,15 miljard euro die beschikbaar is voor het gebied, daar hebben bewoners met schade volgens hem niets aan. „Het zijn zoethoudertjes. Stik er maar in. Dat is de oplossing niet. Ze willen alleen maar dat hun huizen worden gerepareerd.” Je zou het geld kunnen verloten onder de mensen in het aardbevingengebied. Maar dat vindt Oosterhaven een slecht idee. Hij heeft een beter plan: „Je moet het geld weggeven naar rato van de hoeveelheid aardbevingen die iemand te verduren heeft gekregen, op basis van de schaal van Richter.”

Ook mensen wier huizen geen schade hebben, moeten volgens hem meedelen. „Zij hebben evenveel last van waardedaling van hun huizen en kunnen het gebied niet uit. Ook zij hebben buren die wel schade hebben en worden dagelijks geconfronteerd met de ellende.” Als het geld op de geplande wijze wordt besteed, dan verdwijnt volgens hem een flink deel ervan in de zakken van de medewerkers van het NPG, adviesbureaus, deskundigen en de bureaucratie van provincie en gemeenten. „Het geld moet bij de bewoners terecht komen.”

LEEFBAARHEID
Hoogleraar regionale economie Jouke van Dijk vindt het 'goed' dat

er geld beschikbaar komt voor de ontwikkeling in het aardbevingengebied. „Noord-Groningen heeft door de aardbevingen veel imagoschade opgelopen. Er heerst in brede kring in Nederland het gevoel dat het er niet pluis is.” Er mag volgens hem best iets aan de leefbaarheid worden gedaan. „Maar de bewoners moeten er wel wat aan hebben.” Hij hoopt niet dat er veel geld wordt besteed aan de energietransitie, in het bijzonder aan de verdere ontwikkeling van waterstoftechnologie. „Daar zijn we nog lang niet aan toe. Waterstof wordt pas na 2030 interessant. Je kunt het beter besteden aan zonnepanelen op de huizen van de bewoners.”

Het mag wat hem betreft tevens worden gebruikt om de economie van het gebied te versterken. „Het toeristisch product kan wel een oppopper gebruiken. Een mooi voorbeeld vind ik vakantiedorp Esonstad: de kinderen in het gebied kunnen er zwemmen en het veloteren van de supermarkt in Anjum extra klanten op. Het komt de leefbaarheid van het gebied ten goede. Dan sla je twee vliegen in een klap.”

Het toeristisch product is volgens Van Dijk nu 'te versnipperd'. Het gebied heeft een verhaal nodig. Deels voorzien de aardbevingen daarin, maar je moet ook laten zien dat er prachtige dorpjes zijn en mooie natuur. „Het is beslist niet alleen een soort oorlogsgeduld.” Toerisme komt ook ten goede aan banen op mboz- en mbo3-niveau. „Daar zit de pijn in het gebied. De hoger opgeleiden zitten in de stad Groningen, die reddten zichzelf wel.”

Hij betreurt het dat er in het NPG zo weinig aandacht is voor de arbeidsmarkt. Voor het repareren van aardbevingsschade en het in gang zetten van de energietransitie is veel vakbekwaam personeel nodig. „Dat wordt expliciet benoemd. Maar ik zie niet dat daar aan wordt gewerkt. Een deel van het geld moet worden besteed aan scholing en bijscholing.”